до власного здоров'я в процесі туристсько-краєзнавчої роботи, сучасні науковці недостатньо уваги приділяють цьому питанню, оскільки розглядають лише складові цієї проблеми окремо і ніяк не пов'язують їх між собою, але необхідність розкриття та поєднання таких складових даної проблеми як "цінність", "здоровий спосіб життя" та "туристсько-краєзнавча робота" є невід'ємною необхідністю.

## ЛІТЕРАТУРА


1. Коробейников Н.К. Физическое воспитание / Коробейников Н.К., Михив А.А., Николенко И.Г. – М., 1984. – 316 с.
2. Колотуха О.В. Дитячо-юнацький туризм в Україні як тереторіальна соціально-економічна система: проблеми та перспективи розвитку: Автореферат дис. …. канд. пед. наук. – К., 2005. – 21 с.
3. Лапаєнко С.В. Формування ціннісних орієнтацій старших підлітків на здоровий спосіб життя: Автореферат дис. ... канд. пед. наук. – К., 2000. – 19 с.
4. Фізкультура и спорт. Малая енциклопедія. – М., 1982. – С. 340-346.


УДК 378.937:796

# ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ВИКОРИСТАННЯ РУХЛИВИХ І НАЦІОНАЛЬНИХ ІГОР У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Гальченко Л.В., викладач

*Запорізький національний університет*

У статті наводяться результати аналізу науково-педагогічної літератури та анкетування студентів вищих навчальних закладів щодо актуальності підготовки майбутніх учителів фізичної культури до використання рухливих і національних ігор у професійній діяльності.

*Ключові слова: вчитель фізичної культури, професійна підготовка, майбутній учитель фізичної культури, рухливі і національні ігри.*

Гальченко Л.В. НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ПОДВИЖНЫХ И НАЦИОНАЛЬНЫХ ИГР В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ / Запорожский национальный университет, Украина.

В статье приводятся результаты анализа научно-педагогической литературы и анкетирование студентов высших учебных заведений относительно актуальности подготовки будущих учителей физической культуры к использованию подвижных и национальных игр в профессиональной деятельности.

*Ключевые слова: учитель физической культуры,профессиональная подготовка, будущий учитель физической культуры, подвижные и национальные игры.*

Galchenko L.V. THE ACTUAL ASPECTS OF TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF PHYSICAL CULTURE FOR THE USAGE OF ACTIVE AND NATIONAL GAMES IN THEIR PROFESSIONAL ACTIVITY/ Zaporizhzhya national university, Ukraine.

The results of the analysis of the research and educational literature and questionnaires of the students of higher educational establishments the actuality of training of future teachers of physical culture to use the mobile and national games in professional activity.

*Key words: teacher of physical culture, professional training, future teacher of physical culture, active and national games.*

## ВСТУП

Вищий педагогічний заклад покликаний виховати професіоналів, здатних оцінити власний розвиток, самостійно активізувати свої кращі якості, використовувати рефлексивний досвід для розв'язання професійних і особистісних завдань, здійснювати самоактуалізацію протягом усього життя. Завдання полягає в тому, щоб будувати освіту як систему самопроектування, плекання, вирощування людини, сходження її до культури. В ідеалі людина в межах освіти повинна стати на шлях освіти самої себе, свідомого і відповідального вибору тих способів мислення і дії, які сприятимуть збереженню життя, культури, природи [1].

Поняття «професійна підготовка» містить у собі «…сукупність загальних і спеціальних компетенцій, що забезпечують успішну роботу з певної спеціальності …» [2].

Очевидно, що, якщо майбутні вчителі фізичної культури придбають необхідні навички ще в стінах ВНЗ, вони зможуть впевненіше встати на шлях самостійного оволодіння педагогічною майстерністю. Справедливо також і те, що процес формування професійних умінь може бути тільки індивідуальним. Методика навчання, таким чином, стає найважливішою складовою частиною професійної підготовки вчителя фізичної культури, а ефективність освоєння методики викладання рухливих і національних ігор прямо залежить від педагогічних технологій, застосовуваних у навчальному процесі.

Серед базових дисциплін, що забезпечують підготовку фахівців з фізичної культури, курс рухливих і національних ігор посідає не останнє місце за своїм обсягом й, головним чином, за значимістю тих знань і вмінь, які одержують студенти в результаті його вивчення. Не ознайомившись із багатством ігор і не освоївши методики їх грамотного застосування для вирішення різноманітних освітньо-професійних і спортивно-професійних завдань при роботі з дітьми, не може вважати себе педагогом, хоч якоюсь мірою готовим до роботи в дошкільній установі, загальноосвітній школі й ДЮСШ [3].

Завдання шкільного вчителя фізичної культури - чітко уявляти, що гра - одна із форм організації учнів, спрямована на зміцнення здоров'я, підвищення їхньої рухової активності, працездатності, загартування організму, формування рухових здібностей. У системі підготовки майбутніх фахівців для галузі курс рухливих та національних ігор займає провідне місце, за допомогою яких розширюється й поглиблюється їх професійна підготовка [4].

Викладання цього предмета на факультетах фізичного виховання необхідно проводити з педагогічною, психологічною та оздоровчою спрямованістю. На заняттях студенти оволодівають методикою проведення рухливих та національних ігор. Програмний матеріал розкривається за системним принципом з урахуванням теорії і методики фізичного виховання.

Робота виконана відповідно до плану НДР Запорізького національного університету.

## ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ І ЗАВДАНЬ ДОСЛІДЖЕННЯ

*Метою дослідження* було визначення актуальності підготовки майбутніх учителів фізичної культури до використання рухливих і національних ігор у професійній діяльності.

*Основні завдання дослідження:*

1. Здійснити аналіз психолого-педагогічної літератури щодо визначення актуальності підготовки майбутніх учителів фізичної культури до використання рухливих і національних ігор у професійній діяльності.
2. Провести анкетування студентів вищих навчальних закладів.

## РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Аналіз літературних джерел свідчить про те, що питанням підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту вищих навчальних закладів з точки зору сучасних умов функціонування цієї галузі, висвітлено в багатьох вітчизняних працях (Е.С. Вільчковський, М.С. Герцик, О.Ц. Демінський, В.І. Завацький, Л.П. Сущенко, Б.М. Шиян та ін.) і російських (В.І. Жолдак, В.Н. Зуєва, В.В. Кузіна, В.В. Приходько, Г.А. Шашкін). Так, Л.П.Сущенко тлумачить поняття "професійна підготовка" як "процес, який характеризує технологічно обґрунтовані засади вищих навчальних закладів країни надати особистості такого рівня професіоналізму, завдяки якому вона стане конкурентоспроможною на ринках праці, буде самостійно організовувати фізичне виховання різних верств населення регіону й успішно працювати в усіх ланках спортивного руху" [5].

З метою визначення актуальності підготовки майбутніх учителів фізичної культури до використання рухливих і національних ігор у професійній діяльності нами було проведено анкетування студентів за розробленою анкетою. В анкетуванні взяли участь 140 студентів Запорізького національного університету (ЗНУ), 70 студентів Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (НПУ імені М.П.Драгоманова) та 67 студентів Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка (ЧДПУ імені Т.Г.Шевченка).

Аналіз результатів відповідей студентів вищих навчальних закладів на запитання анкети "Наскільки Ви володієте знаннями про вплив рухливих і національних ігор на організм школярів?" свідчить, що володіють знаннями – 27,86% студентів ЗНУ; 27,14% студентів НПУ імені М.П.Драгоманова; 35,82% студентів ЧДПУ імені Т.Г.Шевченка Частково володіють знаннями – 57,14% студентів ЗНУ; 65,71% студентів НПУ імені М.П.Драгоманова; 58,21% студентів ЧДПУ імені Т.Г.Шевченка. Вважають, що не володіють цими знаннями – 4,29% студентів ЗНУ; 1,43% студентів НПУ імені М.П.Драгоманова. Важко було відповісти 10,71% студентів ЗНУ; 5,71% студентів НПУ імені М.П.Драгоманова; 5,97% студентів ЧДПУ імені Т.Г. Шевченка (рис. 1).

Отже, майже більшість опитаних студентів вищих навчальних закладів лише частково володіють знаннями про вплив рухливих і національних ігор на організм школярів.

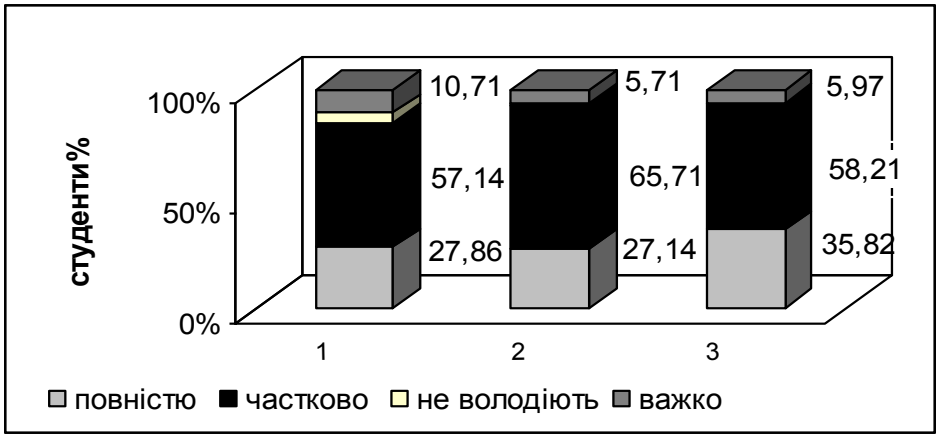


1 – ЗНУ; 2 – НПУ імені М.П.Драгоманова; 3 – ЧДПУ імені Т.Г.Шевченка
Рис. 1. Розподіл опитаних студентів щодо володіння знаннями
про вплив рухливих і національних ігор на організм школярів (%).

На запитання анкети "Наскільки Ви володієте знаннями про розподіл фізичного навантаження під час проведення рухливих і національних ігор зі школярами?" результати відповідей є такими: володіють знаннями – 32,86% студентів ЗНУ; 22,86% студентів НПУ імені М.П.Драгоманова; 35,82% студентів ЧДПУ імені Т.Г.Шевченка Частково володіють знаннями – 50,71% студентів ЗНУ; 64,29% студентів НПУ імені М.П.Драгоманова; 49,25% студентів ЧДПУ імені Т.Г.Шевченка. Вважають, що не володіють цими знаннями – 5,71% студентів ЗНУ; 4,29% студентів НПУ імені М.П.Драгоманова; 2,99% студентів ЧДПУ імені Т.Г.Шевченка. Важко було відповісти 10,71% студентів ЗНУ; 8,57% студентів НПУ імені М.П.Драгоманова; 11,94% студентів ЧДПУ імені Т.Г.Шевченка.

Таблиця 1 – Показник кількості опитаних студентів щодо володіння знаннями про гігієнічні вимоги при проведенні занять з рухливих і національних ігор у школі (%)

| Відповіді | Загальний показник | ЗНУ | НПУ ім. М.П. Драгоманова | ЧДПУ ім. Т.Г. Шевченка |
|---|---|---|---|---|
| | | 140 осіб | 70 осіб | 67 осіб |
| Повністю | 41,03 | 40,00 | 44,29 | 38,81 |
| Частково | 47,41 | 41,43 | 48,57 | 52,24 |
| Ні | 3,38 | 7,14 | 0,00 | 2,99 |
| Важко відповісти | 8,18 | 11,43 | 7,14 | 5,97 |

Аналіз даних таблиці 1, у якій наведені результати відповідей на запитання анкети "Наскільки Ви володієте знаннями про гігієнічні вимоги при проведенні занять з рухливих і національних ігор в школі?", засвідчив такі загальні показники: 41,03% студентів повністю володіють знаннями про гігієнічні вимоги; частково володіють знаннями – 47,41% опитаних студентів; не володіють цими знаннями 3,38% студентів і важко було відповісти – 8,18% студентів. Відповідно вважають, що володіють знаннями про гігієнічні вимоги при проведенні занять з рухливих і національних ігор у школі – 40,00% студентів ЗНУ; 44,29% студентів НПУ імені М.П. Драгоманова; 38,81% студентів ЧДПУ імені Т.Г. Шевченка; частково володіють знаннями – 41,43% студентів ЗНУ; 48,57% студентів НПУ імені М.П. Драгоманова; 52,24% студентів ЧДПУ імені Т.Г. Шевченка. Вважають, що не володіють цими знаннями – 7,14% студентів ЗНУ; 2,99% студентів ЧДПУ імені Т.Г.Шевченка. Важко було відповісти – 11,43% студентів ЗНУ; 7,14% студентів НПУ імені М.П. Драгоманова; 5,97% студентів ЧДПУ імені Т.Г. Шевченка.

## ВИСНОВКИ

Аналіз психолого-педагогічної літератури та результати анкетування студентів засвідчили, що проблема підготовки майбутніх учителів фізичної культури до використання рухливих і національних ігор у професійній діяльності є актуальною і досліджується вітчизняними та закордонними науковцями.

Перспективи подальших досліджень полягає у розробці змісту та відповідного навчально-методичного забезпечення підготовки у вищих навчальних закладах майбутніх учителів фізичної культури до використання рухливих і національних ігор.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Остапчук О. Професійний саморозвиток і само проектування в системі педагогічної освіти / О. Остапчук // Шлях освіти. – 2007. – № 3. – С. 13-19.

2. Советский энциклопедический словарь / Гл. ред. А.М. Прохоров. – М.: Сов. энциклопедия, 1990. – 1630 с.

3. Мельников Ю.А. Подвижные игры в подготовке специалистов по физической культуре / Ю.А.Мельников // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. – 2006. – № 5. – С. 34 – 41.

4. Фіцула М.М. Педагогіка: [навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти] / М.М. Фіцула. – К.: Видавничий центр "Академія", 2000. – 544 с.

5. Сущенко Л.П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект): [монографія] / Л.П.Сущенко. – Запоріжжя: ЗДУ, 2003. – 442 с.

УДК 378.147-057.87:797.21

# ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ КОНДИЦІЙНОГО ТРЕНУВАННЯ В КОРЕКЦІЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ТА ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СТУДЕНТОК 19-20 РОКІВ (НА ПРИКЛАДІ ПЛАВАННЯ)

Глущенко Н.В., аспірант, Маліков М.В., д.б.н, професор

*Запорізький національний університет*

У статті представлені результати експериментального дослідження ефективності застосування авторської програми з кондиційного плавання серед студенток 19-20 років. Показано, що запропонована програма з кондиційного плавання сприяла суттєвому покращенню фізичної та технічної підготовленості обстежених дівчат та, у зв'язку з цим, може бути рекомендована для впровадження в систему фізичного виховання вищих навчальних закладів.

*Ключові слова: кондиційне плавання, студентки, спеціальна фізична підготовленість, технічна підготовленість, тренувальна програма.*

Глущенко Н.В., Маликов Н.В. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СРЕДСТВ КОНДИЦИОННОЙ ТРЕНИРОВКИ В КОРРЕКЦИИ СПЕЦИАЛЬНОЙ ФИЗИЧЕСКОЙ И ТЕХНИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ СТУДЕНТОК 19-20 ЛЕТ (НА ПРИМЕРЕ ПЛАВАНИЯ) / Запорожский национальный университет, Украина.

В статье представлены результаты экспериментального исследования эффективности использования авторской программы кондиционного плавания среди студенток 19-20 лет. Показано, что предложенная программа кондиционной тренировки способствовала существенному улучшению физической и технической подготовленности обследованных девушек и, в связи с этим, может быть рекомендована для внедрения в систему физического воспитания в высших учебных заведениях.

*Ключевые слова: кондиционное плавание, студентки, специальная физическая подготовленность, техническая подготовленность, тренировочная программа.*

Gluschenko N.V., Malikov N.V. USE OF FACILITIES OF STANDARD TRAINING IN CORRECTION OF THE SPECIAL PHYSICAL AND TECHNICAL PREPAREDNESS OF STUDENTS 19-20 YEARS (ON EXAMPLE OF SWIMMING) / Zaporizhzhya national university, Ukraine.

In the article the results of experimental research of efficiency of the use of the author program of the standard swimming are presented among students 19-20 years. It is rotined that the offered program of the standard training was instrumental in the substantial improvement of physical and technical preparedness of the inspected girls and, in this connection, can be recommended for introduction in the system of physical education in higher educational establishments.

*Key words: standard swimming, students, special physical preparedness, technical preparedness, training program.*

## АКТУАЛЬНІСТЬ

Аналіз програм з оздоровчого та кондиційного плавання доводить актуальність питання щодо оздоровлення різних груп населення засобами плавальної підготовки та продовжує розроблятися багатьма науковцями [1-4, 6-7]. Популярність кондиційного плавання в усьому світі обумовлена характером фізичного навантаження, яке значно перевищує навантаження оздоровчого плавання та якісно й надійно підвищує функціональний стан та фізичну підготовленість організму тих, хто займається [8-11]. Водночас, із зростанням популярності кондиційного плавання у світі, майже відсутні розробки щодо впровадження засобів цього виду фізичних вправ в процес фізичного виховання